

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Statuitur licita sequela sententiæ probabilis minus tuta seu faventis
libertati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ni adherentes, dum ab omni operatione abstinent, nulli se periculo vel formaliter, vel materialiter, contra legem operandi committunt; cum e contra qui sequuntur oppositam opinionem, libertati & commodo sive privato sive communi faventem, saltem in periculo versentur, ne materialiter peccent contra legem, cum forsitan à parte rei talis actus legi Divinæ non sit conformis: ideoque opiniones libertati faventes, quæ actum licitum affirmant, minus tute appellari solent, quamvis revera sint simpliciter tute, quatenus carent omni periculo inhonestatis formalis. Nam bene distinguendum est inter inhonestatem formalem & materiale. Formalis est, quæ actus, quatenus ab operante procedit, est difformis rectæ rationi, eique imputabilis in culpam. Materialis, quæ actus secundum se est difformis legi, quamvis fortè ob invincibilem ignorantiam hujus difformitatis operanti in culpam imputari non possit.

2. Notandum secundò. Majorem probabilitatem intrinsicam [quæ majoribus à ratione fundamentis nititur] non esse adeò perspicuam; neque enim consistit in indivisibili, cum pro dispari ingeniorum conditione hæc pars uni, illa alteri, ista Thomistæ, opposita Scotistæ probabilior videatur: neque de majori minoris probabilitate, nisi à litteratis, qui rationum pondera utrinque exactè appenderunt, judicium ferri possit. His positis nemini dubium est, esse rem optimi consilii, amplecti tutiora, & à periculo vel materialiter tantum legem DEI transgrediendi remota. Queritur verò sine præceptum & obligatio, in omnibus tutiora [ita sentiunt Vincent. Baron. Jul. Mercor. Vendrochius, & in materia juris naturalis Sinnichius] vel certe probabiliora [ut Joan. Bapte. Gonet. Vincent. Contenson, aliique sententiæ rigorosæ Patroni] sectandi. Ubi distinguendum est inter opiniones contrarias; nam aliquæ versantur circa actiones & jus, aliquæ circa res vel factum. Illæ sunt, quæ præcisè in utramque partem disputant, an aliqua actio sit præcepta vel prohibita; licita vel illicita? v. g. sine licitum pingere die festo? sine necessaria attentione in recitando Divino officio? Istæ, quæ disputant, utrum à parte rei hæc actio sit valida, vel non? an sequatur ex tali opere tale damnum, vel non? v. g. an accusatus sit nocens? an hæc medicina sit obfutura? &c. Multum enim inter utramque interest: quia rectitudo & honestas formalis actionis non tam desumitur ex eo, quod est à parte rei, quam quod apparet inculpabiliter operanti; unde potest quandoque contractus in se usurarius, tamen esse licitus propter bonam fidem, & invincibilem ignorantiam operantis; at verò valor Sacramenti, veritas alicujus periculi & damni non desumitur ab eo, quod ita vel aliter appareat operanti, sed quia à parte rei ita se habet. Unde licet tibi forma aliqua ad Sacramentum sufficiens videatur, si tamen à parte rei non sufficit, nullum coactis Sacramentum; cum ipsius valor non à tua opinione, sed à Christi institutione dependeat.

3. CONCLUSIO PRIMA. Cum opiniones contraria versantur circa valorem rei, & questionem facti, ubi intervenit speciale præceptum charitatis,

justitia, vel religionis, quo tenemur abstinere à actione, quæ prævidetur probabile damnum temporale, vel spirituale proximi, aut nullius Sacramenti, tenemur sequi partem tutiorem, quæ sola in tali casu est præcisè probabilis. Ita communiter Authores utriusque sententiæ tam benignæ, quam rigorosæ. Et ratio est: Illa solum opinio est præcisè probabilis, ex qua possum formare certam conscientiam de honestate, & deponere præcisam formidinem de formali inhonestate meæ operationis: sed sola opinio tutior in proposito est talis; ergo. Minor ostenditur: formalis inhonestas operationis in hoc casu confurgit ex proximo periculo damni proximi, vel invaliditatis Sacramenti &c. sed qui non sequitur tutiorem, committit se tali periculo proximo, cum non sit certus, ne ex sua actione sequatur tale damnum, vel invaliditas Sacramenti. Major probatur. Eadem lege charitatis, justitiæ, religionis, quæ prohibetur damnum proximi, vel precipitur confessio veri, & certi Sacramenti, prohibetur proximum periculum damni, vel non conficiendi verum Sacramentum: sed est certa obligatio charitatis, justitiæ, religionis ad vitandum damnum, conficiendum verum Sacramentum &c. ergo est etiam certa obligatio ad vitandum periculum &c. Neque hic suffragatur possessio libertatis, lex enim est certa, & in possessione, dubium verò est, num partem solum probabilem & minus tutam sequendò tali obligationi satisfacias, ideoque nullum habes fundamentum præcisam formidinem deponendi, quamdiu tutiora non sequeris. Particularem hujus doctrinæ applicationem infra dabimus.

§ II.

Statuitur licita sequela sententiæ probabilis minus tute, seu faventis libertati.

CONCLUSIO SECUNDA. Cum questio est de honestate actionis, prudenter & licite eligitur sententiæ verè probabilis, quantumvis sit minus tuta & favens libertati. Ita Authores benignæ sententiæ paulò inferius allegandi contra Jul. Mercor. & Vinc. Baron qui contendunt, ne quidem licitum esse usum opinionis probabilioris si sit minus tuta, &c.

Probatur primò. Opinio verè probabilis gignit prudentem assensum, ut §. 4. ostendimus, ex prudenti assensu formatur conscientia recta, ex ista sequitur licitus usus ejusmodi opinionis; sed opinio, quantumvis minus tuta, est verè probabilis, ut supponitur. Ergo illi prudenter assentimur, eamque bonæ conscientiæ sequimur.

Secundò. Si non possemus sequi probabilem opinionem, vel probabilioris minus tuta, esse vel periculum peccati, vel præceptum, quod in dubiis tutior pars sit eligenda: sed neutrum dici potest; ergo. Non primum: quia nulla est obligatio evitandi peccata materialia; talis enim lex & obligatio foret de re impossibili, inutilis, nociva, nec amplius ignorantia invincibilis excusaret, ut tu se deducit Esparza à q. 22. ad 25. & claudit cum D. Augustino l. de utilit. cred. c. 22. dicente: Multa possunt afferri, quibus ostendatur, nil omnino humana societatis incolame remanere.

si nil credere [opinativè judicare] statuerimus, quod non possumus tenere perceptum. [hoc est, certò cognitum] de quo illo libro. Non secundum: quia quòd illa regula non continet vim præcepti, nisi in dubio practico, & ubi non est sufficiens fundamentum dubietatem aut formidinem deponendi, dictum est disp. 12. a. 4.

5. Probatur tertio ab absurdis à Mathia de Moya latè congestis tr. 1. de opin. prob. q. 5. sequitur enim primò contra illos Thomistas, qui usum probabilioris minùs tutæ interdiciunt, nullam sententiam à D. Thoma, vel Scoto in re morali & opinativa traditam, nisi legi faveat, ad praxin ferre posse: quia, esto sit probabilior, erit minùs tutæ. Quis autem nescit, ab utraque Scholæ Angelicæ, & subtilis Principe multas opiniones esse traditas, quæ non legi, sed libertati favent? Vingtici exempla è D. Thoma affert cit. de Moya, è quibus unum duntaxat alterumque delibo. Docet S. D. in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. q. 1. in c. fictè (hoc est absque dolore sufficenti ad remissionem mortalium, quæ clavibus subjicit) confessum non teneri ad iterandam confessionem, sed tantùm ad fiduciam suam postmodum confitendum. Circumstantias notabiliter aggravantes intra eandem speciem non necessariò subjiciendas confessioni. ibid. dist. 16. q. 3. a. 2. q. 5. Non esse obligationem subveniendi extremè indigenti ex bonis ad decentiam statûs conservandam simpliciter necessitati 2. 2. q. 32. a. 6. quæ sententiæ utpote non legi, sed libertati faventes, sunt minùs tutæ, habentque oppositas opiniones tam ab auctoritate, quam ratione probabiles. Similia exempla è Seraph. Doctore D. Bonavent. & subtili Scoto affert Herincx q. 3. §. 2.

6. Sequitur secundo. Summos Pontifices mortaliter peccasse, quoties in voto solenni cum Religiosis professis dispensarunt, in ordine ad contrahendum matrimonium, vel in matrimonio rato non consummato, vel quoties sententiam minùs tutam in ferendis sententiis sunt secuti, quam sequelam concedere vix non est temerarium. Sequela probatur: nam SS. Pontifices in ejusmodi dispensationibus secuti sunt sententiam probabilem minùs tutam, & siquidem secundùm principia Advers. minùs probabilem, siquidem egerunt contra doctrinam S. Th. in cujus sententia votum solenne Religionis est indispensabile: sententia autem D. Th. aut est [ut vult Vinc. Baron.] omnino moraliter certa, aut probabilissima. quòd verò ita dispensarint, & sententiam dixerint, constat ex probatissimis auctoribus, qui cum Baronio ad annum 1041. referunt Alexandrum III. Honor. II. Cælestinum III. Clementem II. in voto solenni Religionis dispensasse. D. Gregor. VII. Mart. V. aliique complures leguntur in matrimonio rato dispensasse contra tutiorem & probabilem, imò ut Sanchez vocat l. 2. de matr. disp. 14. n. 1. probabilissimam Scotistarum aliorumque DD. affirmantium, matrimonii rati vinculum nulla dispensatione esse solubile. Similiter Summi Pontifices aliquando ex opinione, & quidem minùs tutâ, dedisse responsa etiam contraria factis colligitur ex c. licet de sponsa duorum. Ubi Alexander III. mandat, insisti matrimonio rato priùs contracto, etsi posterius initum fuisset cum altero

consummatum, addens: *Quamquam aliter à prædecessoribus nostris sit aliquando judicatum.*

Et Innocent. III. c. Tuas sibi. eodem. tractans de consuetudine Ecclesiæ Mutinensis adhuc contraria prædicto c. licet. non damnat contracta, sed in matrimoniis [inquit] de cætero contrahendis illud [quod in c. licet decernitur] Te volumus observare. in quod cap. Covarr. in 4. Decret. c. 7. §. 3. n. 5. citatus ab Herincx l. cit. *Posuit autem illa consuetudo, si rationabilis à viris doctis censetur, à peccato excusare, etiam in Divino judicio, & sic in foro conscientiæ.* Leo X. & PP. Concilii Lateranensis declararunt licitos esse Montes pietatis relicta tutiori opinione Cajetani & aliorum, quæ favebat legi naturali, eosque illicitos affirmabat.

Sequitur tertio. Omnes Summas & libros de rebus moralibus tractantes fore prohibendos, tanquam perniciosos & materiam peccandi legentibus ministrantes, eò quòd vix ulla in iis reperitur opinio pro libertate, quæ non habeat probabilem oppositam faventem legi, adeoque tutiorem.

Sequitur quarto. Non rectè in materiis controversis fidei vel morum à Summ. Pontif. usque ad ulteriorem Ecclesiæ declarationem permitti libertatem opinandi pro qualibet parte, cum tutius esset suspendere judicium, ut quis ab omni periculo circa fidem vel mores errandi esset immunis. Et tamen contraria praxis est luce meridiana clarior, & patet ex c. Capellanus de feriis. & c. Litteras de re lit. spoliatorum.

Sequitur quinto. Nec tolerandas esse Scholas unius Doctores v. g. Angelici, vel Subtilis auctoritati addictas, nec posse amplius vel Thomistam, vel Scotistam jurare in verba Magistri: siquidem impossibile est, ut in tot sententiarum invicem confligentium, copia non sint aliquæ faventes libertati, & hoc ipsò minùs tutæ.

Sequitur sexto. Dammandos etiam esse SS. PP. & S. Scripturæ interpretes, qui in expositione S. Script. secundùm probabile judicium opiniones contrarias (in quibus periculum falsitatis subest, cum ex duabus oppositis altera necessariò debeat esse falsa) tradiderunt, & sæpe proprias mutarunt, revocarunt; cum utique tutius & ab omni falsitatis periculo remotius egressent, si judicium suum suspendere maluissent.

Sequitur septimo. Nec subditos rectè parere Superioribus juxta benigniorem opinionem jubentibus aut permittentibus, nec Superiores bene præcipere, vel permittere, nisi quæ sint strictiora & rigidiora; Leges quoque ipsas & consuetudines, quippe frequenter in probabili & minùs tutâ opinione fundatas, de suo vigore suspectas fore.

Quibus omnibus rectè pensatis sic firmatur nostra assertio. Illud ex omnium confessione certò prudenter, & licitè sequor, quod est conforme communi Summorum Pontif. & Ecclesiæ, Tribunalium, Doctorem sanctitate & pietate præstantium, integritatem Religionum, & Academia-rum praxi: sed operari secundùm sententiam verè probabilem, quamvis minùs tutam est conforme prædicto modo & c. ergo opinionem verè probabilem relicta tutiori licitè sequor. Sed etiã, ne, si illa opinio sit minùs probabilis?